KUNTALIITTO

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 136/2022 vp)

4.10.2022 klo 11

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Ellen Vogt, erityisasiantuntija

Yleisiä kommentteja lakiesityksestä

- Sosiaalisen luotonantotoiminnan muuttaminen hyvinvointialueiden lakisääteiseksi järjestämistehtäväksi ja pyrkimys ulottaa palvelu näin kaikkien saataville, on sinänsä perusteltua ja kannatettavaa ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi.
- Lakiesityksen taloudelliset vaikutusarviot ovat puutteelliset ja sosiaalisen luoton palvelun lakisääteistämiselle ja valtakunnallistamiselle varatut määrärahat merkittävästi alimitoitetut.
- Lakiesityksen voimaan tulon ajankohdaksi esitetään 1.8.2023, mikä on parannus lausuntokierroksella olleeseen voimaantuloehdotukseen nähden. **Kuntaliitto ehdottaa, että voimaan tuloa lykättäisiin alkamaan vasta 1.1.2024.** Aiempi voimaan tulo ei ole millään tavalla välttämätöntä.

Lakiesityksen taloudelliset vaikutusarviot ja sosiaalisen luototuksen järjestämistehtävän lakisääteistämisen rahoitus 1/2

- **Ehdotettu valtakunnallistaminen ja sille varattu alimitoitettu rahoitus ovat Kuntaliiton näkemyksen mukaan vakavassa ristiriidassa laajenevien tai asetettavien uusien tehtävien rahoitusperiaatteen kanssa.**
- **Kuntaliiton arvion mukaan nyt varatulla rahoituksella hallituksen esityksen tavoitteita ei voida mitenkään saavuttaa.**
- Todennäköisemmin päädytään tilanteeseen, jossa sosiaalisen luoton saamisen kynnys tosiasiassa nousee ja siihen oikeutettujen joukko muuttuu tai rajautuu nykyistä tiukemmin, koska hyvinvointialueiden tulee asettaa luoton saamisen perusteet niin, että käytössä olevat resurssit riittävät luoton tarjoamiseen alueellaan vallitsevan tarpeen mukaan.

Lakiesityksen taloudelliset vaikutusarviot ja sosiaalisen luototuksen järjestämistehtävän lakisääteistämisen rahoitus 2/2

- **STM:n lakiesityksen taustaksi tekemän selvityksen ja tämän lakiesityksen s. 12 esitetyn taulukon perusteella valtakunnallistamisen edellyttämä henkilöstöresurssin rahoitustarve on Kuntaliiton arvion mukaan tosiasiassa n. 4-8 miljoonaa euroa arviointitavasta riippuen.**
- **Tämän lisäksi tulisi erikseen rahoittaa hyvinvointialueille tietojärjestelmien muutoksista johtuvat kustannukset, joista ei ole esitetty taloudellista arviota lainkaan.**
- Luottopääomalle tässä esityksessä varattu summa (9,5 miljoonaa euroa) on kokoluokaltaan oikean suuntainen lain voimaan tulon ensi vaiheessa, mutta jää yli 5 miljoonaa euroa em. selvityksessä arvioidusta tarpeesta
- **Luottopääoman riittävyyttä tulisikin tarkastella jatkossa ja turvata mahdollinen nyt arvioitua suurempi tarve varautumalla uusiin valtionavustushakuihin tulevina vuosina**.

Velvollisuus maksaa viivästyskorkoa tulisi lisätä lakiin

- Korkein hallinto-oikeus on 31.5.2022 antamassaan äänestyspäätöksessä KHO:2022:62 todennut, että sosiaalisen luoton saajan velvollisuudesta maksaa viivästyskorkoa sosiaalisen luoton takaisinmaksun viivästyessä ei ollut säädetty laissa. Näin ollen luotonantajana toimivalla viranomaisella ei ollut lakiin perustuvaa oikeutta sisällyttää tällaista ehtoa sosiaalista luottoa koskevaan sopimukseen. Jos sosiaalisia luottoja koskeviin sopimuksiin halutaan sisällyttää viivästyskorkoa koskevia ehtoja, on tällaisia ehtoja koskevista perussäännöksistä säädettävä ensin täsmällisesti laissa.
- **Kuntaliiton näkemyksen mukaan nyt uudistettavana olevassa laissa olisi säädettävä luoton saajan velvollisuudesta maksaa viivästyskorkoa.**
  - Tämä olisi linjassa myös STM:n sosiaalisesta luototuksesta aikanaan antaman oppaan (2003:6) kanssa, jossa nimenomaan ohjataan viivästyskoron perimiseen.

Esitettyjen uusien säännösten suhdetta siirtyviin sopimuksiin ja kunnan rooliin tulisi selkeyttää

- Lakiesityksessä ei ole otettu kantaa siihen, miten uudet 7 a § ja erityisesti ehdotettu uusi 7 b § suhtautuvat kunnilta hyvinvointialueille siirtyviin sopimuksiin.
- Onko tarkoitus, että näitä uusia säännöksiä sovelletaan myös siirtyviin sopimuksiin, joiden luottopääoma on 100 % kunnan rahoittama?
- **Jos on, niin Kuntaliiton näkemyksen mukaan lakiesityksessä tulee selkeyttää, mikä on kunnan rooli alkuperäisenä luotonantajana ja luottotappioiden kantajana esimerkiksi 7 b §:n mukaisessa maksuvapautuksen antamisessa.**
- Vastaavasti samassa yhteydessä olisi hyvä selkeyttää myös voimassa olevan 8 §:n osalta kunnan rooli luoton eräännyttämisessä, mihin myöskään ei siirtyvien luottojen osalta ole nyt lakiesityksessä millään tavalla otettu kantaa.

Kiitos.

ellen.vogt@kuntaliitto.fi